

УДК 364.075.71

Н. В. Ясінська,

аспірант кафедри соціології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

к. 40, Французький бул., 24/26, м. Одеса-58, 65058, Україна, тел. 714-84-07,

e-mail: tsuru_n@mail. ru

ФУНКЦІЇ ТА МОТИВИ ДІЯЛЬНОСТІ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

Статтю присвячено розгляду особливостей благодійної діяльності в Україні. Показано загальні риси благодійності та специфіку діяльності світських та релігійних благодійних організацій. Особливу увагу приділено мотивації благодійної діяльності.

Ключові слова: благодійна діяльність, недержавні організації, релігійні організації.

Проблема дослідження полягає в тому, що за час незалежності в Україні з'явилося багато недержавних благодійних організацій, які спрямовують свою діяльність майже на всі категорії соціально незахищених верств населення. В той же час держава недостатньо сприймає їх як рівного партнера в сфері надання соціальних послуг [4]. Також при наявності великої кількості благодійних організацій їхня діяльність та її специфіка в Україні залишаються маловивченими.

Вивченням проблеми благодійності займалися такі зарубіжні та вітчизняні вчені, як Р. Г. Апресян, Е. В. Грешнова, А. Е. Борових, О. В. Пшеницина, Т. В. Семігіна, А. Г. Горілий, О. В. Безпалько, М. Слабошпицький та ін.

Конкретизуючи проблему дослідження, необхідно відмітити, що благодійні організації можна поділити на світські та релігійні, з яких менш дослідженою виступає остання група. Важливу сферу вивчення становлять особливості діяльності цих двох типів організацій, зокрема ціннісний аспект мотивації благодійництва. Сьогодні в нашій державі відбувається відродження традицій благодійництва, що були перервані у радянський період, тому дослідження мотивів благодійництва є особливо цікавим та значимим.

Таким чином, **метою статті** є виявлення специфіки діяльності благодійних організацій та мотиваційного підґрунтя здійснення благодійності.

Для досягнення мети, крім аналізу наукової літератури, було використано результати власного дослідження релігійних та світських організацій м. Одеси, а також моніторингу щодо розвитку громадянського суспільства у рамках проекту “Україна: рік після виборів” [1] та Всеукраїнського дослідження стану розвитку благодійних організацій в Україні “Благодійні інституції України: сучасний стан та перспективи розвитку”, що було проведене Українським форумом благодійників у першому півріччі цього року [2].

Перш за все потрібно відзначити нерівномірність та суперечливість розвитку благодійних організацій. Так, при великій кількості недержавних організацій — понад 10 000 громадських та благодійних організацій, що діяли у сфері охорони здоров'я та надання соціальних послуг на 1 квітня 2008 року [3], — за даними експертів, активність більшості організацій громадської сфери є штучною. Для Одеської області, наприклад, кількість реально функціонуючих організацій становить приблизно 10% [1, с. 26]. Однак незважаючи на це та при наявності даних про недостатній професіоналізм недержавних (зокрема благодійних) організацій [1, 2, 4], існують приклади не тільки плідної співпраці цих організацій із державними установами, а й інноваційної та просвітницької діяльності з боку благодійних організацій.

Розглядаючи функції благодійних організацій, можна поділити їх на прямі та непрямі. До перших відносяться пошук клієнтів, надання соціальних послуг, розробка та впровадження соціальних проектів. До непрямих — просвітницька робота та участь в законотворчій діяльності. Так, Місією милосердя “Добрий Самарянин” вперше в Україні при слідчому ізоляторі була організована загальноосвітня школа, а також почала проводитись духовно-просвітницька робота із засудженими до довічного ув'язнення [6]. В рамках благодійної діяльності Лютеранської церкви проводяться лекції по догляду за хворими, що розраховані на медичних працівників та соціальних працівників територіальних центрів. Великий внесок у формування законодавства щодо безпритульних зробили недержавні організації, зокрема ОБФ “Дорога к дому”, завдяки яким була зібрана більша частина статистичного матеріалу по безпритульності, а також розроблено та запропоновано проект закону по цій проблемі [5].

Аналізуючи специфіку різних типів благодійних організацій, потрібно зупинитися на мотивах їхньої діяльності. За даними дослідження “Благодійні інституції України: сучасний стан та перспективи розвитку”, головними мотивами створення благодійних організацій є бажання об'єднати зусилля для надання допомоги нужденним та знедоленим, прагнення вирішити проблеми окремої категорії населення чи покращити ситуацію у громаді; бажання випробувати успішні міжнародні практики розв'язання соціальних проблем в українських умовах, а також виявити свої лідерські та організаторські навички у благодійній справі [2]. Проте в наведеному дослідженні відсутня інформація стосовно мотивації створення світських та релігійних благодійних організацій окремо, а частка релігійних організацій серед опитаних становить 3% [2].

Для виявлення мотивації благодійної діяльності релігійних організацій було проведено власне дослідження, в рамках якого розглянуто діяльність наступних організацій м. Одеса: Благодійного єврейського центру “Гмілус Хесед”; Вірменської Апостольської Святої Церкви ім. Св. Григорія Просвітителя; Церкви адвентистів сьомого дня; Місії милосердя “Добрий Самарянин” при Об'єднанні церков Християн віри євангельської Одеської області; Одеського відділення Міжнародного Товариства Свідомості Крішні. Методами дослідження виступали аналіз документів та інтерв'ю з представ-

никами цих організацій. В результаті дослідження діяльності наведених релігійних організацій та співставлення її із цінностями тих релігій, до яких вони належать, було виявлено, що благодійна діяльність релігійних організацій ґрунтується на релігійних цінностях і має глибоке традиційне коріння. При цьому благодійність не є головною та єдиною метою. Крім того, особливості релігії, в межах якої діє організація, багато в чому зумовлюють напрямки діяльності останньої. Так, можна побачити, що організації іудаїзму — національної релігії — спрямовують свою добродійну діяльність саме на представників єврейської національності. Християнські громади надають допомогу набагато ширшому колу осіб, спираючись на цінності своєї релігії, яка піднялася над національним рівнем і стала світовою. Також в благодійній діяльності різних християнських громад можна бачити певні відмінності, пов'язані із їхнім віровченням. Прикладом може стати Церква адвентистів сьомого дня, яка спрямовує свою діяльність передусім в медичне русло, адже цінність фізичного здоров'я та життя для неї пов'язана з життям духовним.

З огляду на викладене вище можна зробити наступні **висновки**:

- недержавний сектор доповнює діяльність держави в сфері соціального захисту;
- благодійні організації у своїй діяльності виконують прямі та непрямі функції;
- головною відмінністю функціонування світських та релігійних благодійних організацій є ціннісні засади їхньої діяльності.

Література

1. Україна: рік після виборів: Моніторинг регіонів/ За заг. ред. І. О. Когути. — Київ — Львів: "Мс", 2007. — 336 с.
2. Благодійні інституції України: сучасний стан та перспективи розвитку / О. В. Безпалько, Ю. М. Галустян, А. В. Гулевська-Черниш та ін. / За заг. ред. А. В. Гулевської-Черниш. — К.: Книга плюс, 2008. — 120 с.
3. Державний комітет статистики України // <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Сідельнік Л. Л. Як залучити громадські організації до надання соціальних послуг // <http://www.gromada.lviv.ua/articles/2008/02/15/610.html>
5. Как организовать работу с бездомными: Сборник нормативно-правовых документов. — Одесса, 2005. — 160 с.
6. Звіт про роботу тюремного відділу Місії "Добрий Самарянин" за 2006 рік.

Н. В. Ясинская,

Одесский национальный университет им. И. И. Мечникова, Институт социальных наук, кафедра социологии
к. 40, Французский бул., 24/26, г. Одесса-58, 65058, Украина, тел. 714-84-07,
e-mail: tsuru_n@mail. ru

ФУНКЦИИ И МОТИВЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БЛАГОТВОРИТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ В УКРАИНЕ

Аннотация

Статья посвящена рассмотрению особенностей благотворительности в Украине. Показаны общие черты благотворительности и специфика деятельности светских и религиозных благотворительных организаций. Особое внимание уделено мотивации благотворительной деятельности.

Ключевые слова: благотворительная деятельность, негосударственные организации, религиозные организации.

N. V. Yasinskaya,

Odessa National University named after I. I. Mechnikov, The Institute of Social Sciences, Chair of Sociology
r. 40, Str. Fransuzskii bulvar, 24/26, Odessa-58, 65058, Ukraine, tel. 714-84-07,
e-mail: tsuru_n@mail. ru

THE FUNCTIONS AND THE MOTIVES OF ACTIVITY OF THE CHARITABLE ORGANIZATIONS IN UKRAINE

Summary

The article is devoted to examination of specificity of charity in Ukraine. The general features of charity and specificity of activity of the secular and religious charitable organizations are shown. The special attention is given to motivation of charities.

Key words: charities, non-government organizations, religious organizations.